

Список використаних джерел:

1. Головань М. С. Компетенція і компетентність: Досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. – 07/2008. – № 3. – С. 23-30.
2. Маркова А. К. Психологія Маркова А. К. Психологія професіоналізму / А. К. Маркова. – М., 1996. – 308 с.
3. Педагогічні технології: теорія та практика: Курс лекцій: Навчальний посібник / За ред. проф. М. В. Гриньової. – Полт. держ.пед.ун-т. ім. В. Г. Короленка. – Полтава, АСМІ:2004. – 180 с.
4. Радзівська І. В. Формування професійної компетентності медичних сестер / І. В. Радзівська // Проблеми освіти – 2008. – № 57. – С. 69.

Бакало О.М.

аспірант,

Національний авіаційний університет

**АДАПТОВАНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ВИЩОГО
ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: РЕЗУЛЬТАТИ
ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Констатувальний етап нашого дослідження «Педагогічні умови адаптації іноземних студентів до навчання у вищих технічних навчальних закладах» мав на меті визначити рівень адаптованості студентів-іноземців до навчання у вищому технічному навчальному закладі та виявити найважливіші проблеми, якими супроводжується процес адаптації. Було проведене комплексне дослідження, спрямоване на вивчення таких компонентів адаптованості: соціально-комунікативного, діяльнісного, особистісного. Також було розглянуто культурно-національні особливості адаптації іноземних студентів.

У даній статті наведено результати вивчення діяльнісного компоненту адаптованості іноземних студентів підготовчого відділення Національного авіаційного університету (НАУ). В емпіричному дослідженні взяли участь 60 іноземних студентів з таких країн: Азербайджан, Ангола, В'єтнам, Іран, Китай, Марокко, Монголія, Нігерія, Туреччина. Дослідження проводилося у Національному авіаційному університеті 2 роки поспіль: у 2013-14 і 2014-15 н.р.

Розпочинаючи навчання в університеті, іноземному студенту доводиться адаптуватися до нових форм і видів діяльності, пов'язаних з організацією навчального процесу, взаємодією з викладачем, самостійною роботою, контролем знань. Від успішності цього процесу залежить рівень задоволеності своїм становищем в університеті, формування позитивного чи негативного ставлення до навчання, саме тому діяльнісний компонент є одним з найважливіших у структурі адаптованості студентів.

Для одержання об'єктивних даних в ході констатувального етапу експерименту, ми використовували такі методи дослідження у взаємозв'язку: педагогічне спостереження; інтерв'ювання; анкетування іноземних студентів;

експертне опитування викладачів; метод аналізу результатів діяльності студентів; психолого-педагогічне тестування.

Однією з методик, які ми обрали для дослідження рівня адаптованості іноземних студентів підготовчого відділення, була стандартизована методика «Адаптованість студентів у вищому навчальному закладі» (автор Т.Д. Дубовицька) [1].

Отримані за цією методикою показники адаптованості до навчальної діяльності іноземних студентів підготовчого факультету НАУ наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Рівні адаптованості іноземних студентів підготовчого факультету до навчальної діяльності

Рівень адаптованості до навчальної діяльності	Кількість студентів	Дані у відсотках, округлені
Високий (14-16 балів)	3	5%
Вище середнього (11-13 балів)	16	27%
Середній (8-10 балів)	25	42%
Нижче середнього (5-7 балів)	14	23%
Низький (2-5 балів)	2	3%

Джерело: розроблено автором

З метою уточнення, які саме ситуації під час навчального процесу викликають найбільше труднощів у іноземних студентів, ми провели анкетування. Цей метод дозволяє охопити значну кількість респондентів та отримати щирі відповіді на запитання, що забезпечується анонімністю анкет. Запитання були спрямовані на вивчення таких показників адаптованості до навчальної діяльності: розуміння змісту навчального матеріалу, особливості взаємодії з викладачем, уміння працювати самостійно, висловлювати власну думку на заняттях.

75% опитаних нами студентів зазначили, що їм необхідна допомога викладачів з багатьох предметів. В той же час, 30% із них ніколи не звертаються до викладача по допомогу. Це студенти з В'єтнаму, Турції, Анголи і Ірану.

95% опитаних нами студентів зазначили, що їм «подобається відповідати на запитання викладача», 15% – відмітили, що у них є труднощі з висловлюванням думок на заняттях (представники Монголії, В'єтнаму і Китаю).

17% опитаних поскаржились на нерозуміння навчального матеріалу, який пояснює викладач.

Значні труднощі при виконанні самостійної домашньої роботи виникають у 20% студентів – представників Монголії, Турції, Ірану, Анголи. Основними причинами ускладнень є значний обсяг навчального матеріалу і невміння працювати самостійно.

Більшість іноземних студентів (97%) відмітили, що заняття на підготовчому факультеті є цікавими для них.

Для визначення загального ставлення студентів до навчання в університеті, їм було запропоновано оцінити твердження «Мені подобається навчання в університеті» за 4-х бальною шкалою. 60% іноземних студентів зазначили, що навчання в університеті їм «дуже подобається», 30% – що навчання «більшою мірою подобається», 10% – що подобається «інколи». Варіант «зовсім не подобається» не обрав жоден студент.

Проведене нами дослідження діяльнісного компоненту адаптованості іноземних студентів до навчальної діяльності на підготовчому факультеті свідчить про те, що:

1) Більшість іноземних студентів підготовчого відділення НАУ задоволені тим, що приїхали на навчання до України. Їм цікаво на заняттях, подобається університет. Очікування більшості з них щодо підготовки у НАУ виправдалися, розчарування немає. Усвідомлюють іноземні студенти і важливість засвоєння мови спілкування і викладання у новій країні – для багатьох із них українська мова стає улюбленим предметом. Важливу роль у цьому відіграє діяльність досвідчених викладачів, які не тільки навчають студентів, але й виконують педагогічний супровід.

2) На підготовчому відділенні НАУ створені комфортні умови для навчальної діяльності. Викладачі враховують національні та індивідуальні особливості студентів, є об'єктивними у своїх оцінюваннях. На заняттях вони застосовують форми і методи навчання, які найбільше відповідають потребам даного контингенту, використовують мультимедійні засоби. Їхній досвід та постійне прагнення до професійного вдосконалення дозволяють створити сприятливе середовище для навчання іноземних студентів. Про успішність таких кроків свідчать високі показники адаптованості іноземних студентів до навчальної діяльності (див. табл. 1).

В той же час, існують проблеми, які, лише частково виявляючись на підготовчому факультеті, стають в подальшому значною перешкодою для засвоєння знань студентами. На основі експертного опитування викладачів ми виділили найголовніші із них:

1) Невміння самостійно працювати. У багатьох студентів існує проблема підготовки до занять. Це виявляється у невиконанні письмових домашніх завдань, ігноруванні тем, винесених на самостійне опрацювання. Засвоюючи матеріал, який викладач подає на занятті, студенти не усвідомлюють важливості самостійної роботи, вважаючи, що поясненої теми буде їм достатньо. Враховуючи те, що навчання у ВНЗ України здійснюється за Болонською системою, в якій самостійна робота становить 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення окремої дисципліни, ця проблема набуває особливої актуальності.

2) Недисциплінованість. Це проявляється у запізненнях на заняття, пропусках багатьох занять, некоректній поведінці під час заняття. Така поведінка демонструє знижений інтерес до навчання, негативно впливає на успішність і свідчить про необхідність виховної роботи з даними студентами.

3) Наявність психологічного бар'єру між викладачем і студентом. Погляд на роль викладача багато в чому залежить від життєвих настанов студента, його попереднього досвіду навчання на батьківщині. Наприклад,

нерідко трапляються ситуації, коли студент соромиться звертисся до викладача по допомогу, побоюючись зниження оцінки чи появи зневажливого ставлення до себе.

4) Невміння виступати перед аудиторією. Ця проблема виникає не тільки через недостатнє оволодіння мовою навчання або через незнання питання. Часто її причиною стають індивідуальні особливостей студента, наприклад, низька самооцінка і підвищена тривожність.

Також серед навчальних проблем іноземних студентів підготовчого відділення були названі: не вміння вести конспект, працювати в команді, низька мотивація, труднощі у пристосуванні до нових форм контролю, наявність мовного бар'єру.

Список використаних джерел:

1. Дубовицкая Т. Д. Методика исследования адаптированности студентов в вузе / Т. Д. Дубовицкая, А. В. Крылова // Психологическая наука и образование: Электронное специализированное научно-практическое периодическое издание (Psyedu.ru) – 2010. – № 2. – Режим доступа: http://psyedu.ru/journal/2010/2/Dubovitskaya_Krilova.phtml
2. Мушарапова И. Л. Психологические факторы адаптации иностранных студентов к обучению на подготовительном факультете российского вуза: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. психол. наук: спец. 19.00.07 / И. Л. Мушарапова – Тула, 2000. – 18 с.

Баярко Н.В.

*асистент кафедри біології;
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Проблема екологічної освіти учнівської молоді є актуальною вже досить тривалий час. Необхідність прийняття невідкладних комплексних заходів продиктована реальною небезпекою, яка виникла у результаті зростаючого втручання людини у природне середовище і, як наслідок, загострення екологічної кризи. У цих умовах поліпшення якості освіти є одним із важливих засобів перебудови суспільства згідно з вимогами сталого розвитку.

Екологічна компетентність досліджувалася науковцями: С.П. Бондар, С.Ю. Головіна, Л.А. Кучер, К.В. Корсак, А.К. Маркова, В.Ю. Стрельников, І.П. Ящук та ін. Основні підходи до формування екологічної компетентності учнів, сутність та структуру цього поняття визначено у працях О.О. Колонькової, В.В. Маршицької, Н.Ю. Олійник, О.Л. Пруцакової, Н.А. Пустовіт, Л.Д. Руденко, Л.М. Титаренко, С.В. Шмалей та ін.

Однак, як свідчить аналіз психолого-педагогічної літератури, єдиного підходу до визначення поняття екологічної компетентності немає. Так, на думку Н.Ю.Олійник, екологічна компетентність є інтегрованим результатом